

پیشنهاد ۵ ساله شدن سقف قرار دادهای موقت

لاجه پیشنهادی با عنوان تعیین سقف ۵ سال در قراردادهای موقت کار به دولت تقدیم شد. احمد غریوی، مدیرکل روابط کار و جبران خدمت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به ایسنا گفت: با تصویب این پیشنهاد قرارداد کارگران چه در کارهایی با ماهیت مستمر و چه در کارهایی با ماهیت غیرمستمر بعد از ۵ سال باید دائمی شود. او اصلاح ماده ۷ قانون کار را از جمله مواد پیشنهادی به دولت نام برد و گفت: با تصویب هیئت وزیران مقرر شده بود افرادی که در فعالیت‌های غیرمستمر مشغول به کار باشند تا سقف ۴ سال می‌توانند به صورت قرارداد مدت موقت ادامه کار بدهند و بعد از ۴ سال قرارداد آنها باید دائمی شود و تبصره ۲ ماده ۷ قانون کار هم در خصوص فعالیت‌های مستمر بود که تاکنون هیچگونه محدودی باسقفی برای آنها پیش‌بینی نشده بود.

تولید بنزین از متانول

بخشی از تولید متانول کشور به سمت تولید بنزین که ارزش افزوده بیشتری دارد، سوق داده خواهد شد که این موضوع یکی از کارهای بسیار بزرگ است. به گزارش ایسنا، جواد اوجی وزیر نفت گفت: امروز در بسیاری از کشورها از خوراک متانول برای تولید بنزین استفاده می‌شود. در ایران نیز دانش فنی و ظرفیت انجام این کار وجود دارد. در برخی پتروشیمی‌ها که سهامداران آنها تمایل داشتند با همکاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی این اتفاق رقم خورد و بخشی از تولید متانول را به تولید بنزین سوق خواهیم داد. او با تأکید بر اینکه این ریل‌گذاری انجام شده و با توجه به افت قیمتی که در سال‌های گذشته در محصولات متانول داشتیم و از طرفی به منظور حل ناترازی بنزین می‌توانیم در تولید بنزین از خوراک متانول استفاده کنیم. به گفته اوجی، این موضوع در کشور چین نیز اکنون اتفاق می‌افتد و در ایران نیز می‌توانیم از این ظرفیت بهره‌مند شویم.

جزئیات تسهیلات فرزندآوری

از ابتدای امسال تا ۱۰ اردیبهشت‌ماه جمعاً ۵/۶۳۸ همت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج و فرزندآوری به متقاضیان پرداخت شده است. مهدی صحابی مدیر اداره اعتبارات بانک مرکزی به باشگاه خبرنگاران جوان گفت: از ابتدای سال جاری تا تاریخ ۱۰ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ مبلغ ۴/۰۸۴ همت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج به متقاضیان پرداخت شده است که این مبلغ نشان‌دهنده رشد تسهیلات ازدواج به میزان ۲۸ درصد نسبت به مدت مشابه سال گذشته است. به گفته این مقام مسئول بانک مرکزی از ابتدای سال جاری تا تاریخ ۱۰ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳، مبلغ ۱/۵۵۴ همت تسهیلات قرض الحسنه به متقاضیان پرداخت شده است که نشان‌دهنده ۲۳ درصد رشد بابت تسهیلات فرزندآوری نسبت به مدت مشابه سال گذشته است. او در خصوص تسهیلات ودیعه مسکن نیز یادآور شد: از زمان ابلاغ مصوبه شورا در تیرماه سال ۱۴۰۱ تا تاریخ ۹ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳، تعداد ۵۰۰ هزار و ۵۵۶ نفر تشکیل پرونده داده‌اند.

دست بالایی طالبان

مناقشه آبی ایران و افغانستان وارد فاز جدیدی شد

فاطمه لطفی - علی ایوبی

گروه اقتصاد

در شرایطی که هر روز از حقیقه ایران در هیرمند کاسته شده و سیستان و بلوچستان در پایین‌دست این رود به خشکی نشسته است، حالا خبر می‌رسد که فاز جدید سد پاشدان بر روی رودخانه هریرود در بالادست ایران (استان خراسان رضوی) و سد دوستی با حضور ملاعبیدالغنی برادر، معاون اقتصادی نخست‌وزیر طالبان و عبدالطیف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژی طالبان، افتتاح شده است. افغانستان در بالادست قرار دارد و دست بالای حقیقه‌ها در اختیار این کشور است. مناقشه ایران و افغانستان بر سر آب‌های مرزی تنها مختص به امروز و زمان حکومت طالبان نبوده است. این اختلافات از زمان قاجار و بین ساکنان حوزه رودخانه هیرمند وجود داشته، به طوری که در سال ۱۸۵۷ حکمیت تقسیم آب‌های مرزی بین ایران و افغانستان به دولت انگلیس ارجاع شد. ژنرال گلد اسمیت، وزیر خارجه انگلیس در آن زمان رأی صادر کرد که براساس آن هیچ‌یک از طرفین نباید به عملیاتی مبادرت کند که باعث کسر آب لازم برای آبیاری سواحل هیرمند شود و دو کشور باید به صورت مساوی از آب هیرمند بر خوردار باشند اما اختلافات همچنان ادامه یافت تا به سال ۱۲۸۱ و کلنل مک‌ماهون رسید. مک‌ماهون بالاخره در سال ۱۲۸۴ هجری شمسی رای داد که از آب هیرمند در بند کمال‌خان دوسوم به افغانستان و یک‌سوم به ایران برسد.

این رای و شروطنی که بر ایران تحمیل می‌کرد اعتراض ایران را به دنبال داشت و اختلافات ادامه یافت تا در زمان پهلوی اول، در سوم اسفند ۱۳۱۵ با امضای پروتکل موقتی قرار شد هر مقدار آبی که به بند کمال‌خان می‌رسد، به صورت مساوی میان دو کشور تقسیم شود. برای محکم‌کاری در سال ۱۳۱۷ هم اعلامیه‌ای از سوی وزارت خارجه ایران و افغانستان منتشر شد که مجلس شورای ملی در سال ۱۳۱۸ این اعلامیه را تصویب کرد اما مجلس افغانستان حاضر به تصویب آن نشد و اختلافاتی که تصور می‌شد حل شده ادامه یافت. افغانستان همچنان از تخصیص حقیقه ایران خودداری می‌کرد تا در سال ۱۳۲۶ نبود آب در طرف ایران به مرگ بیش از ۲۴ هزار رأس گاو و کوچ مردم در استان سیستان و بلوچستان منتهی شد. در این سال پای میانجی‌گری ایالات متحده هم بر این اختلاف باز شد و در سال ۱۳۲۷ موضوع به شورای امنیت سازمان ملل کشید.

در نهایت در سال ۱۳۵۱ معاهده حقیقه میان افغانستان و ایران درباره هیرمند بین امیرعباس هویدا، نخست‌وزیر ایران و محمد موسی شفیق، نخست‌وزیر افغانستان امضا شد و مجالس هر دو کشور آن را تصویب کردند اما موضوع هریرود همچنان بلاتکلیف ماند. تقریباً هیچ دولتی در افغانستان به طور دائم حقیقه ایران از هیرمند و هریرود را اجرا نکرده است.

قوانین آب‌های مرزی چه می‌گویند؟

طبق مفاد کنوانسیون ۱۹۹۷ سازمان ملل متحد، هر دولتی که در حوزه رودخانه مشترک قرار دارد، این حق را داراست که در قلمرو

سرزمینی خود، بهره‌برداری منصفانه و معقول از جریان آب حوضه آبریز فرامرزی، با الزام به عدم آسیب‌رسانی جدی به سایر کشورهای مشترک، داشته باشد. براساس این کنوانسیون استفاده و توسعه رودخانه‌های فرامرزی باید با هدف دستیابی به استفاده بهینه و پایدار از آن و منافع حاصل از آن با در نظر گرفتن منافع سایر کشورهای ساحلی صورت گیرد و حق دولت‌ها برای استفاده از رودخانه مشترک و همچنین وظیفه همکاری در حفاظت از آن به رسمیت شناخته شود. اما مشکل این است که کنوانسیون‌ها و قوانین بین‌المللی از این دست در اکثر موارد با در نظر گرفتن شرایط و ویژگی‌های کشورهای چون کشورهای اروپایی نوشته می‌شوند. مثلاً رودخانه دانوب را در نظر بگیرید که مرز بین ۱۰ کشور اروپایی است و در مسیر خود از آلمان، اتریش، اسلواکی، مجارستان، کرواسی، صربستان، بلغارستان، رومانی، مولداوی و اوکراین عبور می‌کند.

در خبرهای بین‌المللی کمتر می‌خوانیم که اختلاف عمیقی بین این همه کشور بر سر آب این رودخانه وجود داشته باشد و تقریباً تمامی کشورهای مسیر چنین رودخانه‌ای که دلتای آن دومین دلتای بزرگ جهان است، براساس قوانین حاکم بر حقیقه‌های تعیین‌شده عمل می‌کنند و در صورت بروز اختلاف، به همین قوانین مراجعه می‌شود. در حالی که واقعیت جغرافیایی ایران این است که ما در اروپا نیستیم و همسایگان ما آلمان و اتریش و بقیه کشورها نیستند. مادر بهترین حالت همسایه‌ای چون ترکیه داریم که اگر چه کشوری اروپایی است اما برنامه‌هایش در زمان تکمیل، بلایی بدتر از مشکلی که افغانستان برای ما به وجود آورده بر سر ایران خواهد آورد. و در شرق، با حکومت طالبان طرف هستیم، حکومتی که تمامی کشورها و نهادهای بین‌المللی به دلیل قوانین ضدانسانی حاکم بر این حکومت، به طور کلی قادر نیستند آن را به رسمیت بشناسند، پس آرزویی عبث و بی‌بهد است اگر ایران انتظار داشته باشد طالبان مرادوات سیاسی و اقتصادی بین‌المللی را به رسمیت بشناسد؛ مرادواتی که طالبان تقریباً هیچ شناختی از آنها ندارد. هر چند با تاریخچه مختصری که در اینجا ارائه شد هم مشخص است که همان زمانی که دولتی مورد تأیید جوامع بین‌المللی در افغانستان حضور داشت باز هم پایبندی به قوانین بین‌المللی در حوزه آب‌های مرزی، برای این دولت موضوعی کاملاً تعریف‌نشده بود.

افغانستان بر سر منابع آبی مشترک چه آورده؟

جواب این سوال در «دکترین هارمون» نهفته است. «دکترین هارمون» نظریه «حاکمیت مطلق سرزمینی» است که حامی آزادی نامحدود یک کشور در بهره‌برداری از آب‌های رودخانه‌های بین‌المللی است که از قلمرو آن کشور عبور می‌کنند و مدعی است که کشورها در رابطه با چنین منابع آبی‌ای به هیچ‌وجه متعهد به تعهدات قانونی بین‌المللی نیستند. این دکترین ابتدا در سال ۱۸۹۵ به درخواست وزارت امور خارجه آمریکا برای مشاوره در مورد اختلاف ایالات متحده با مکزیک در خصوص استفاده از آب رودخانه ریوگرانده شکل گرفت، اما بعدها توسط بسیاری از کنوانسیون‌ها و نهادهای بین‌المللی رد شد. حالاً این دکترین در دستور کار امارت اسلامی برای مهار آب‌های

فرامرزی قرار گرفته است.

خردادماه سال گذشته احمد وحیدی، وزیر کشور، گفته بود که «بیشتر مسئولان مختلفی در زمینه حقیقه هیرمند صحبت کرده‌اند. از این رو ما منتظر آن تیم مشترکی هستیم که به اتفاق طالبان و نیروهای ایرانی و متخصص تشکیل شود تا این تیم وضعیت آب را در سدهای منطقه بررسی کنند و ببینند در حال حاضر با توجه به حقیقه ایران، وضعیت فعلی چگونه است».

وحیدی تأکید کرده بود: «اگر آب در سدها موجود بود، طرف طالبان باید سهم ایران را بدهد و اگر نبود این مسئله باید برای ما روشن شود؛ چرا که متخصصین ما معتقدند در این سدها آب موجود است اما طرف طالبان می‌گوید که آب موجود نیست. با این حال تشکیل کمیته مشترک از سمت ما پیش‌بینی شده و این کمیته باید تشکیل و از محل مذکور بازدید کنند. به هر حال طالبان باید این موضوع را سامان دهد».

پیش از آن ابراهیم رئیسی در سفر به استان سیستان و بلوچستان از طالبان خواسته بود «حق مردم سیستان و بلوچستان را سریع‌تر بدهند». این سخنان رئیسی با واکنش تسمخ‌آمیز طالبان مواجه شده بود. طالبان ایران را به بی‌اطلاعی از وضعیت آب هیرمند متهم کرده و از مقامات ایرانی خواسته بود «معلومات خود را در مورد هیرمند تکمیل کنند». همان موقع سخنگوی سازمان فضایی ایران گفته بود این سازمان با تصاویر ماهواره‌ای وضعیت آب در این رودخانه را بررسی کرده و «تصاویر ماهواره‌ای نشان می‌دهد که حکومت افغانستان در برخی نقاط با انحراف مسیر آب و ایجاد بندهای متعدد، مانع از رسیدن آب به ایران شده است».

حالا در کنار تصاویری که حاکی از رهاسازی آب در افغانستان به سمت شوره‌زارها هستند، خبر رسیده فاز جدید سد پاشدان بر روی رودخانه هریرود در بالادست ایران (استان خراسان رضوی) و سد دوستی با حضور ملاعبیدالغنی برادر، معاون اقتصادی نخست‌وزیر طالبان و عبدالطیف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژی طالبان، افتتاح شده است. سد پاشدان یکی از پروژه‌های بزرگ سدسازی کشور افغانستان محسوب می‌شود که در ۲۰ کیلومتری شرق شهر هرات بر روی سرشاخه‌های هریرود واقع شده و ظرفیت ذخیره ۴۵ میلیون مترمکعب آب را دارد. هریرود، دومین رود مهم افغانستان پس از هیرمند، از مناطق مرتفع ولسوالی لعل و سر جنگل سر چشمه می‌گیرد و با گذر از ولایت‌های غور و هرات در افغانستان، از مرز مشترک افغانستان و ایران می‌گذرد و پس از پیوستن کشف‌رود به آن، با نام رود تچن وارد شنزارهای کشور ترکمنستان شده و به بیابان قره‌قوم منتهی می‌شود. هریرود از منابع اصلی آب ورودی به بخش‌هایی از شمال شرق ایران، یکی از منابع تأمین آب مشهد و نیز دشت سرخ است.

اگر بین ایران و افغانستان بر سر هیرمند توافقنامه‌هایی، هر چند اجرائشده، وجود دارد، بر سر استفاده از هریرود همان توافقات نصف‌ونیمه هم وجود ندارد. به این شکل دست ایران حتی از اعتراض هم کوتاه است؛ اعتراض‌هایی که تاکنون درباره هیرمند به جایی نرسیده است.

به طور کلی در افغانستان چهار پروژه سد چکی، سد کمال‌خان، سدبخش آباد و سد پاشدان وجود دارند که تقریباً به طور کامل به بهره‌برداری رسیده‌اند و همه این چهار پروژه بر روی منابع آبی مشترک با ایران اجرا شده‌اند.

افغانستان از ایران چه می‌خواهد؟

جواب این سوال به احتمال قوی همان «پول» است. به هر حال کشوری که حقیقه دستش است می‌تواند با استفاده از آن، خواسته‌های خود را به کشور پایین دست تحمیل کند؛ کاری که ترکیه در مرزهای غربی می‌کند و هر روز بر پروژه‌های آبی خود می‌افزاید. فروردین ۱۴۰۰، قبل از تسلط دوباره طالبان بر همسایه شرقی ایران